

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
27007958	CPI Luís Díaz Moreno	Baralla	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación infantil	Descubrimiento e exploración da contorna	5º Inf.	8	280

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	14
4.2. Materiais e recursos didácticos	15
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	16
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	16
6. Medidas de atención á diversidade	16
7.1. Concreción dos elementos transversais	17
7.2. Actividades complementarias	17
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	18
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	19
9. Outros apartados	19

1. Introducción

A programación da área de Descubrimento e Exploración da Contorna recolle os elementos curriculares que se traballarán ao longo do curso de 5º de EI co fin máximo de promover nas nenas e nenos as capacidades que lles permitan progresar no desenvolvemento das ferramentas para satisfacer a súa curiosidade polo mundo que os rodea, polos obxectos, polas materias presentes na súa contorna. ..

Concretamente neste segundo curso do segundo ciclo de E.I. os nenos e nenas, ao voltar a escola, afondan no coñecemento da súa contorna sociocultural que xa coñecen e diferenzan do entorno familiar e continúan a establecer outras formas de relacionarse coas persoas adultas e cos seus iguais. Esta situación temos que seguir favorecéndoa desde a escola e desde a aula para que o noso alumnado progrese nos saberes da súa contorna.

Esta programación está deseñada para ser desenvolvida, conxuntamente coas programacións das outras dúas áreas, a través da realización de unidades didácticas entendidas como situación de aprendizaxe (retos, tarefas, actividades e exercicios). Consideramos fundamental seguir respetando o principio de globalidade á hora de deseñar estas situacións de aprendizaxe, onde se poñan en práctica habilidades e capacidades relacionadas coas tres áreas curriculares.

Para levar a cabo unha concreción dos elementos curriculares que irán en cada unidade establecemos categorías xerais que actuarán coma referencia para os centros de interese que cada mestra ou mestre escollerá, pero sempre favorecendo que xurdan dos intereses das nenas e nenos.

A temporalización das unidades proposta é orientativa e poderá ser modificada tendo en conta as realidades educativas de cada persoa mestra. Atoparemos dúas unidades didácticas en cada trimestre, e unha unidade transversal que se desenvolverá ao longo de todo o curso onde se traballarán de forma reiterativa aspectos moi concretos relacionados coa área e que complementará o traballado nas outras unidades.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Identificar as características de materiais, obxectos e coleccións e establecer relacións entre eles, mediante a exploración, a manipulación sensorial, o manexo de ferramentas sinxelas e o desenvolvendo das destrezas lóxico-matemática para descubrir e crear unha idea cada vez máis complexa do mundo.	1	1				1		
OBX2 - Desenvolver, de maneira progresiva, os procedementos do método científico e as destrezas do pensamento computacional, a través de procesos de observación e manipulación de obxectos, para iniciarse na interpretación da contorna e responder de forma creativa ás situacións e aos retos que se presenten.	1	1			1			
OBX3 - Recoñecer elementos e fenómenos da natureza amosando interese polos hábitos que inciden sobre ela para apreciar a importancia do uso sostible, o coidado e a conservación da contorna na vida das persoas.	1		1				1	1

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX4 - Identificar as características e funcións dos grupos e organizacións da comunidade, apreciando algúns elementos significativos propios da cultura galega como base para a construción da identidade social desde o coñecemento e a valoración das particularidades do mundo circundante.	1			1				

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	Aprendizaxe continua	Esta unidade traballarase de xeito transversal durante todo o curso e complementará as outras unidades. Aquí atoparemos actividades relacionadas coas linguaxes coma medio de comunicación (assembleas, buscas de información, uso de medios dixitais) de expresión (conciencia fonolóxica, emprego de diferentes soportes) e de relación social (pautas de convivencia, autoregulación emocións....).	40	X	X	X
2	Voltamos ao colexio. Medramos	A maioría do alumnado xa recoñece a súa aula pero hai cousas que aínda non saben e que irán descubrindo coa variedade de posibilidades que ofrecen os distintos recunchos e espazos. Avanzarase no traballo comezado o curso anterior, afianzando o coñecemento das súas características físicas e propias, axudándoos a recoñecer a súa identidade sexual e traballando o respecto e a igualdade. Reforzaremos a adquisición de hábitos de hixiene e posturais de cara a conseguir unha autonomía e identidade satisfactorias.	40	X		
3	Onde vivimos e con quen?	Nesta unidade descubriremos as características dunha vivenda, as súas dependencias e as actividades que se realizan nela. Observaremos os diferentes tipos de vivendas, de que están feitas... O traballo coa familia farase desde a súa propia realidade descubrindo os lazos de parentesco, expresións de sentimentos.... Despertaremos actitudes de respecto e valoración cara a familia, participación e colaboración nas tarefas da casa. .	40	X		
4	Qué pasa na rúa?	Nesta unidade colocaremos o centro de interés nas relacións que se establecen entre as persoas.	40		X	

UD	Título	Descrición	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
4	Qué pasa na rúa?	Axudaremos a que os nenos e nenas exploren as características da contorna rural donde viven e a coñecer as semellanzas e diferenzas ca vila e ca cidade. Afianzaremos normas e actitudes de seguridade viaria, coñeceremos algúns oficios e profesións, así como servizos e medios de transporte. Descubriremos como afectan a vida cotiá as inclemencias do tempo de inverno e a súa relación coas pezas de vestir, todo iso co obxectivo de axudalos a ser cada vez máis autónomos e responsables.	40		X	
5	Comunicámonos	Os medios de comunicación e de información forman parte da vida cotiá. O teléfono, a radio, a televisión, a prensa e o ordenador están presentes na vida do alumnado e convértense nun impotante eixe motivador para o desenrolo dunha gran variedade de aprendizaxes. Un obxectivo principal será ensinarlles a utilidade destes medios, as súas características máis sinaladas e as funcións que cumpren na sociedade. Coñeceremos aqueles dos que facemos uso habitualmente e reflexionaremos sobre os hábitos da súa utilización.	40		X	
6	Para qué serven as plantas?	O alumnado adquirirá novos coñecementos que estarán conectados cos que xa posue. A maior autonomía permitiralle afrontarse a cuestións máis afastadas da súa realidade inmediata. Deste xeito poderán realizar unha aproximación as complexas relacións que se establecen entre os seres vivos e o medio. Descubrirán o mundo vexetal a través de actividades que os axudarán a observar e a explorar as plantas, estimulando a curiosidade por coñecer como son, cal é o seu ciclo vital, que cuidados necesitan e que relacións de interdependencia manteñen cos demais seres vivos. Tamén descubrirán as transformacións que se producen no medio coa chegada da primavera.	40			X
7	Os animais tamén medran	Partindo da experiencia que posúe o alumnado e a través dos distintos recursos e actividades, axudaremos a ampliar os seus coñecementos. Deste modo, identificarán algunhas características morfolóxicas do corpo dos animais, como se desprazan, como se reproducen e os beneficios que proporcionan aos seres humanos. Aprenderán a valoralos como seres vivos que hai que coidar, respectar e dar cariño. Esta última unidade do curso coincide cos cambios nas rutinas e actividades que propicia a chegada do verán.	40			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	Aprendizaxe continua	40

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Ordena un conxunto de obxectos empregando diversos criterios simultaneamente.	TI
CA1.8 - Recoñecer e utilizar as nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa propia vida e accións cotiás.	Ordena temporalmente as súas accións e descricións utilizando as nocións: pola mañá, pola tarde, pola noite, onte, mañá, hoxe, antes, despois, agora.	
CA2.2 - Xestionar situacións, dificultades, retos ou problemas planificando secuencias de actividades, mostrando interese e iniciativa e colaborando cos seus iguais.	Fai planificacións para resolver retos, dificultades ou problemas xunto cos seus iguais.	
CA2.3 - Aplicar estratexias para canalizar a frustración ante as dificultades ou os problemas.	Resolve as dificultades e os problemas de forma autónoma empregando estratexias axeitadas.	
CA2.8 - Iniciarse en actividades relacionadas coa metodoloxía STEAM como modelo de aprendizaxe activo.	Iníciase na metodoloxía STEAM.	
CA3.6 - Valorar a necesidade de coidar e de respectar os seres vivos.	Valora a necesidade e a importancia dos animais e das plantas e amosa interese polo seu coidado e respecto.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándoas como sinais de identidade.	Coñece, participa e valora as tradicións, costumes e festas da súa contorna.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Adquisición do concepto de tempo nas actividades cotiás e a súa organización: antes-despois, día-noite, estacións, ciclos, calendario... - Estratexias de construción de novos coñecementos: relacións e conexións entre o coñecido e o novo, entre experiencias previas e novas; estrutura e soporte e interaccións de calidade coas persoas adultas, cos iguais e coa contorna. - Estratexias de planificación, organización ou autorregulación de tarefas. Iniciativa na procura de acordos ou consensos na toma de decisións. - Recursos naturais. Sustentabilidade, enerxías limpas e naturais.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Respecto e protección do medio natural. Respecto polo patrimonio cultural presente no medio físico. - Festas e tradicións do ciclo anual e da cultura galega.

UD	Título da UD	Duración
2	Voltamos ao colexio. Medramos	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.1 - Establecer distintas relacións entre os obxectos a partir das súas calidades ou atributos mostrando curiosidade e interese.	Ordena un conxunto de obxectos empregando diversos criterios simultaneamente.	TI
CA1.5 - Situarse adecuadamente nos espazos habituais, tanto en repouso coma en movemento, aplicando os seus coñecementos acerca das nocións espaciais básicas e xogando co propio corpo e con obxectos.	É capaz de situarse no espazo según as nocións espaciais básicas (diante, detrás, arriba, abaixo, dentro, fóra, preto, lonxe, ao lado, no medio) respecto ao propio corpo ou a obxectos.	
CA1.8 - Recoñecer e utilizar as nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa propia vida e accións cotiás.	Ordena temporalmente as súas accións e descricións utilizando as nocións: pola mañá, pola tarde, pola noite, onte, mañá, hoxe, antes, despois, agora.	
CA2.1 - Identificar as situacións cotiás nas que é preciso medir e cuantificar utilizando o corpo ou outros materiais e ferramentas para efectuar as medidas.	Identifica situacións cotiás nas que se poden efectuar estimacións de medidas de lonxitude, peso, capacidade e tempo comparando e observando.	
CA2.7 - Participar en proxectos empregando dinámicas e estruturas cooperativas, compartindo e valorando opinións propias e alleas e expresando conclusións persoais a partir delas.	Gústalle participar nos proxectos e pequenas investigacións que se fan na aula valorando as opinións propias e alleas e extrae conclusións.	
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgunhas accións humanas sobre el.	Amosa respecto e coidado cara o medio natural e os animais recoñecendo as consecuencias das accións das persoas sobre el.	
CA4.1 - Identificar o núcleo familiar e a escola como os primeiros grupos sociais de pertenza valorando positivamente as relacións afectivas que se establecen e a súa importancia no desenvolvemento persoal.	Identifica a familia e a escola como os primeiros grupos sociais aos que pertence e valora a importancia que teñen para o seu desenvolvemento persoal.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Construción de nocións espaciais básicas en relación co propio corpo, cos obxectos e coas accións, tanto en repouso coma en movemento.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Adquisición do concepto de tempo nas actividades cotiás e a súa organización: antes-despois, día-noite, estacións, ciclos, calendario... - Relacións causa-efecto na manipulación de obxectos. - Influencia das accións das persoas no medio físico, no patrimonio natural e cultural e no cambio climático. - A escola.

UD	Título da UD	Duración
3	Onde vivimos e con quen?	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.2 - Empregar os cuantificadores básicos máis significativos no contexto do xogo e na interacción coas demais persoas.	Emprega os cuantificadores básicos: (máis, menos, igual, máis que, menos que) de forma manipulativa e a través do xogo.	TI
CA1.3 - Identificar e asociar as cantidades cos seus números e grafías nas actividades cotiás empregando o cálculo como fonte de información.	É quen de identificar e asociar cantidades cos números e as grafías seguintes: 1,2,3,4,5, e 6.	
CA1.4 - Recoñecer na súa contorna cotiá elementos xeométricos básicos.	Recoñece as figuras xeométricas básicas: cadrado, círculo, triángulo e rectángulo.	
CA2.1 - Identificar as situacións cotiás nas que é preciso medir e cuantificar utilizando o corpo ou outros materiais e ferramentas para efectuar as medidas.	Identifica situacións cotiás nas que se poden efectuar estimacións de medidas de lonxitude, peso, capacidade e tempo comparando e observando.	
CA2.4 - Expor hipóteses acerca do comportamento de certos elementos ou materiais verificándoos a través da manipulación e da actuación sobre eles.	Experimenta con obxectos e materiais para obter información e observar as reaccións.	
CA2.7 - Participar en proxectos empregando dinámicas e estruturas cooperativas, compartindo e valorando opinións propias e alleas e expresando conclusións persoais a partir delas.	Gústalle participar nos proxectos e pequenas investigacións que se fan na aula valorando as opinións propias e alleas e extrae conclusións.	
CA3.3 - Identificar elementos naturais imprescindibles na vida das persoas, as súas características e a necesidade de facer un uso responsable deles.	Recoñece e valora a importancia que teñen a auga, as plantas e os animais para a vida das persoas e a necesidade de facer un uso responsable deles.	
CA4.1 - Identificar o núcleo familiar e a escola como os primeiros grupos sociais de pertenza valorando positivamente as relacións afectivas que se establecen e a súa importancia no desenvolvemento persoal.	Identifica a familia e a escola como os primeiros grupos sociais aos que pertence e valora a importancia que teñen para o seu desenvolvemento persoal.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA4.3 - Recoñecer diferentes modelos familiares mostrando respecto polas diferenzas. Descubrir e identificar os parentescos.	Recoñece e respeta os distintos modelos familiares e identifica parentescos: pai, nai, tío, tía, avó, avoa, irmán, irmá, curmán e curmá.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Diferenciación de formas planas e tridimensionais: corpos xeométricos. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Uso funcional dos números na vida cotiá. Cantidade, número e grafía. Situacións nas que se fai necesario medir. - Estratexias de construción de novos coñecementos: relacións e conexións entre o coñecido e o novo, entre experiencias previas e novas; estrutura e soporte e interaccións de calidade coas persoas adultas, cos iguais e coa contorna. - Relacións causa-efecto na manipulación de obxectos. - Identificación de fenómenos naturais: identificación e repercusión na vida das persoas. - A familia e os distintos modelos familiares. A súa estrutura e os seus membros. - Relacións de parentesco.

UD	Título da UD	Duración
4	Qué pasa na rúa?	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.3 - Identificar e asociar as cantidades cos seus números e grafías nas actividades cotiás empregando o cálculo como fonte de información.	É quen de identificar e asociar cantidades cos números e as grafías seguintes: 1,2,3,4,5, e 6.	TI
CA1.4 - Recoñecer na súa contorna cotiá elementos xeométricos básicos.	Recoñece as figuras xeométricas básicas: cadrado, círculo, triángulo e rectángulo.	
CA1.5 - Situarase adecuadamente nos espazos habituais, tanto en repouso coma en movemento, aplicando os seus coñecementos acerca das nocións espaciais básicas e xogando co propio corpo e con obxectos.	É capaz de situarse no espazo según as nocións espaciais básicas (diante, detrás, arriba, abaixo, dentro, fóra, preto, lonxe, ao lado, no medio) respecto ao propio corpo ou a obxectos.	
CA2.3 - Aplicar estratexias para canalizar a frustración ante as dificultades ou os problemas.	Fai planificacións para resolver retos, dificultades ou problemas.	
CA2.5 - Utilizar diferentes estratexias para a toma de decisións con progresiva autonomía afrontando o proceso de creación de solucións orixinais en resposta aos retos que se lle presenten.	Prograsa con autonomía para a toma de decisións ante as dificultades e retos que se lle presentan.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA3.2 - Establecer relacións causa-efecto entre o medio natural e social a partir do coñecemento e da observación dalgúns fenómenos naturais e dos elementos patrimoniais presentes no medio físico.	A partir da observación do medio físico establece relacións entre o medio físico e o natural.	
CA3.3 - Identificar elementos naturais imprescindibles na vida das persoas, as súas características e a necesidade de facer un uso responsable deles.	Recoñece e valora a importancia que teñen a auga, as plantas e os animais para a vida das persoas e a necesidade de facer un uso responsable deles.	
CA3.4 - Descubrir e recoñecer os elementos máis identificativos do patrimonio natural, tanto da contorna coma da comunidade.	Identifica algúns elementos do patrimonio natural da súa contorna..	
CA4.2 - Valorar a importancia das relacións sociais coas persoas da súa contorna.	Recoñece a importancia das relacións sociais coas persoas da súa contorna.	
CA4.4 - Descubrir as distintas profesións, organizacións e servizos da contorna valorando as súas funcións e a importancia social da súa actividade.	Coñece as diferentes profesións e servizos da comunidade e valora a importancia da súa función.	
CA4.5 - Coñecer e participar en festas, costumes e tradicións, propias e alleas, presentes na contorna gozando e valorándoas como sinais de identidade.	Participa e recoñece as festas populares que se celebran na súa contorna.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Diferenciación de formas planas e tridimensionais: corpos xeométricos. - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Uso funcional dos números na vida cotiá. Cantidade, número e grafa. Situacións nas que se fai necesario medir. - Pautas para a indagación na contorna: interese, respecto, curiosidade, asombro, cuestionamento e desexos de coñecemento. - Estratexias de construción de novos coñecementos: relacións e conexións entre o coñecido e o novo, entre experiencias previas e novas; estrutura e soporte e interaccións de calidade coas persoas adultas, cos iguais e coa contorna. - Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento. - Resolución de situacións problemáticas empregando diferentes magnitudes. - Experimentación de accións cos elementos naturais: auga, terra, aire. Características e comportamento (peso, capacidade, volume, mesturas ou transvasamentos). - Influencia das accións das persoas no medio físico, no patrimonio natural e cultural e no cambio climático. - Relacións causa-efecto dos fenómenos naturais e da acción humana sobre o medio: incendios, inundacións, extincións, prácticas non sostibles. - Identificación de fenómenos naturais: identificación e repercusión na vida das persoas. - respecto e protección do medio natural. respecto polo patrimonio cultural presente no medio físico. - O barrio e o concello: servizos, características e funcións.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Valoración de profesións e servizos da comunidade desde unha perspectiva de xénero. - Actitudes de respecto cara ás manifestacións culturais da súa contorna próxima.

UD	Título da UD	Duración
5	Comunicámonos	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.2 - Empregar os cuantificadores básicos máis significativos no contexto do xogo e na interacción coas demais persoas.	Emprega os cuantificadores básicos: (máis, menos, igual, máis que, menos que) de forma manipulativa e a través do xogo.	TI
CA1.7 - Identificar as situacións cotiás nas que é preciso medir e cuantificar utilizando o corpo ou outros materiais e ferramentas para efectuar as medidas.	Emprega diferentes ferramentas para medir e cuantificar situacións problemáticas cotiás.	
CA2.2 - Xestionar situacións, dificultades, retos ou problemas planificando secuencias de actividades, mostrando interese e iniciativa e colaborando cos seus iguais.	Fai planificacións para resolver retos, dificultades ou problemas xunto cos seus iguais.	
CA2.5 - Utilizar diferentes estratexias para a toma de decisións con progresiva autonomía afrontando o proceso de creación de solucións orixinais en resposta aos retos que se lle presenten.	Prograsa con autonomía para a toma de decisións ante as dificultades e retos que se lle presentan.	
CA3.4 - Descubrir e recoñecer os elementos máis identificativos do patrimonio natural, tanto da contorna coma da comunidade.	Identifica algúns elementos do patrimonio natural da súa contorna..	
CA4.6 - Identificar elementos propios do patrimonio cultural de Galicia e algúns dos seus personaxes máis relevantes.	Coñece algúns elementos do patrimonio cultural galego e algún personaxe relevante da comunidade.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Emprego de cuantificadores básicos contextualizados. - Pautas para a indagación na contorna: interese, respecto, curiosidade, asombro, cuestionamento e desexos de coñecemento. - Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información. - Resolución de situacións problemáticas empregando diferentes magnitudes. - Influencia das accións das persoas no medio físico, no patrimonio natural e cultural e no cambio climático. - Recursos naturais. Sustentabilidade, enerxías limpas e naturais.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Valoración de profesións e servizos da comunidade desde unha perspectiva de xénero. - Actitudes de respecto cara ás manifestacións culturais da súa contorna próxima. - Patrimonio e persoas relevantes da cultura galega.

UD	Título da UD	Duración
6	Para qué sirven las plantas?	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.4 - Recoñecer na súa contorna cotiá elementos xeométricos básicos.	Recoñece as figuras xeométricas básicas: cadrado, círculo, triángulo e rectángulo.	TI
CA2.4 - Expor hipóteses acerca do comportamento de certos elementos ou materiais verificándoos a través da manipulación e da actuación sobre eles.	Experimenta con obxectos e materiais para obter información e observar as reaccións.	
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgúns accións humanas sobre el.	Amosa respeto e coidado cara o medio natural e os animais recoñecendo as consecuencias das accións das persoas sobre el.	
CA3.2 - Establecer relacións causa-efecto entre o medio natural e social a partir do coñecemento e da observación dalgúns fenómenos naturais e dos elementos patrimoniais presentes no medio físico.	A partir da observación do medio físico establece relacións entre o medio físico e o natural.	
CA3.5 - Identificar trazos comúns e diferentes entre seres vivos e inertes, así como as súas características máis significativas.	Identifica que os seres vivos seguen un ciclo vital: nacen, medran, reproducense e morren. Identifica os cambios que sofren e as diferenzas dos seres vivos e os inertes.	
CA3.6 - Valorar a necesidade de coidar e de respectar os seres vivos.	Valora a utilidade e a importancia dos animais e plantas para as persoas.	
CA4.6 - Identificar elementos propios do patrimonio cultural de Galicia e algúns dos seus personaxes máis relevantes.	Coñece algúns elementos do patrimonio cultural galego e algún personaxe relevante da comunidade.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Identificación das calidades ou atributos dos obxectos. Relacións de orde, correspondencia, clasificación e comparación. - Diferenciación de formas planas e tridimensionais: corpos xeométricos. - Uso funcional dos números na vida cotiá. Cantidade, número e grafía. Situacións nas que se fai necesario medir.

Contidos

- Adquisición do concepto de tempo nas actividades cotiás e a súa organización: antes-despois, día-noite, estacións, ciclos, calendario...
- Pautas para a indagación na contorna: interese, respecto, curiosidade, asombro, cuestionamento e desexos de coñecemento.
- Modelo de control de variables. Estratexias e técnicas de investigación: ensaio-erro, observación, experimentación, formulación e comprobación de hipóteses, realización de preguntas, manexo e procura en distintas fontes de información.
- Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento.
- Coavaliación do proceso e dos resultados. Achados, verificación e conclusións.
- Experimentación de accións cos elementos naturais: auga, terra, aire. Características e comportamento (peso, capacidade, volume, mesturas ou transvasamentos).
- Relacións causa-efecto dos fenómenos naturais e da acción humana sobre o medio: incendios, inundacións, extincións, prácticas non sostibles.
- Os seres vivos e as súas características.
- Respecto e protección do medio natural. Respecto polo patrimonio cultural presente no medio físico.
- Festas e tradicións do ciclo anual e da cultura galega.
- Patrimonio e persoas relevantes da cultura galega.

UD	Título da UD	Duración
7	Os animais tamén medran	40

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA1.3 - Identificar e asociar as cantidades cos seus números e grafías nas actividades cotiás empregando o cálculo como fonte de información.	É quen de identificar e asociar cantidades cos números e as grafías seguintes: 1,2,3,4,5, e 6.	TI
CA2.1 - Identificar as situacións cotiás nas que é preciso medir e cuantificar utilizando o corpo ou outros materiais e ferramentas para efectuar as medidas.	Identifica situacións cotiás nas que se poden efectuar estimacións de medidas de lonxitude, peso, capacidade e tempo comparando e observando.	
CA3.1 - Mostrar unha actitude de respecto e coidado e protección cara ao medio natural e os animais identificando o impacto dalgunhas accións humanas sobre el.	Amosa respeto e coidado cara o medio natural e os animais recoñecendo as consecuencias das accións das persoas sobre el.	
CA3.2 - Establecer relacións causa-efecto entre o medio natural e social a partir do coñecemento e da observación dalgúns fenómenos naturais e dos elementos patrimoniais presentes no medio físico.	A partir da observación do medio físico establece relacións entre o medio físico e o natural.	
CA3.5 - Identificar trazos comúns e diferentes entre seres vivos e inertes, así como as súas características máis significativas.	Recoñece que os seres vivos seguen un ciclo vital: nacen, medran, reproducense e morren. identifica os cambios que sofren e as diferencias entre os seres vivos e os inertes.	

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA
CA3.6 - Valorar a necesidade de coidar e de respectar os seres vivos.	Valora a utilidade e a importancia dos animais e as plantas para as persoas.	

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Obxectos e materiais. Interese, curiosidade e actitude de respecto durante a súa exploración. - Identificación das calidades ou atributos dos obxectos. Relacións de orde, correspondencia, clasificación e comparación. - Adquisición do concepto de tempo nas actividades cotiás e a súa organización: antes-despois, día-noite, estacións, ciclos, calendario... - Pautas para a indagación na contorna: interese, respecto, curiosidade, asombro, cuestionamento e desexos de coñecemento. - Estratexias para propoñer solucións: creatividade, diálogo, imaxinación e descubrimento. - Coavaliación do proceso e dos resultados. Achados, verificación e conclusións. - Resolución de situacións problemáticas empregando diferentes magnitudes. - Experimentación de accións cos elementos naturais: auga, terra, aire. Características e comportamento (peso, capacidade, volume, mesturas ou transvasamentos). - Relacións causa-efecto dos fenómenos naturais e da acción humana sobre o medio: incendios, inundacións, extincións, prácticas non sostibles. - Os seres vivos e as súas características. - A relación dos seres humanos cos animais. Empatía, coidado e protección dos animais. Respecto dos seus dereitos. - Respecto e protección do medio natural. Respecto polo patrimonio cultural presente no medio físico.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Nesta área de 5º E.I. , Descubrimento e Exploración da Contorna, deberemos ter en conta que toda a experiencia dos nenos e das nenas pasa polo coñecemento, o dominio e o coidado do propio corpo, e máis neste primeiro curso do segundo ciclo no que están a iniciar as primeiras etapas do desenvolvemento na súa relación coa contorna máis aló do seu núcleo familiar. Como aula e escola deberemos dar resposta propocionando o contexto adecuado e o acompañamento necesario para que estas nenas e estos nenos descubran o pracer que lles proporcioana a actividade por iniciativa propia nun ambiente de seguridade e tranquilidade.

Teremos sempre en consideración a adaptación dos procesos de ensino e aprendizaxe ás características persoais, necesidades, intereses e estilo cognitivo de cada nena ou neno. Atenderemos ao desenvolvemento psicomotor, á adquisición paulatina do control de sí mesmo e ao proceso gradual da construción da propia identidade. Neste proceso, partiremos da experientación libre da súa propia motricidade e avanzaremos cara a unha progresiva autonomía.

Debemos potenciar e guiar a construción dunha autoimaxe positiva creando un clima de seguridade e afecto na aula para que o alumnado se exprese con confianza con respecto e aceptación polo grupo.

Nesta idade prodúcese o descubrimento da sexualidade. É imprescindible polo tanto identificar e erradicar calquera discriminación oculta que puidese existir na contorna escolar e educar ao alumnado no respecto a todas as manifestacións sexuais presentes na súa realidade.

Tamén atenderemos o desenvolvemento da afectividade traballando o recoñecemento, a expresión e o control progresivo das emocións e dos sentimentos.

Dentro da metodoloxía deste programación destacamos:

- As unidades didácticas terán actividades adaptadas aos diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado. Estas actividades buscarán a exploración e manipulación de diversos materiais, xerando curiosidade e culminando con sinxelas creación do alumnado.
- Ao longo das actividades empregaremos dinámicas individuais, de parella, grupos ou equipos (fomentando o traballo colaborativo e cooperativo) e de gran grupo.
- Deben estar moi presentes no deseño das actividades os principios do Deseño Universal de Aprendizaxe, ofertando dentro dunha mesma actividade, diferentes maneiras de acceder a información, diferentes xeitos de expresarse, e diferentes maneiras de motivar ao alumnado.
- Para conseguir máis significatividade nas aprendizaxes do alumnado empregaremos estratexias que axuden a conseguilo seguindo os principios básicos da neuroeducación no que di que o alumnado ten que sentir interese polo tema para activar as súas conexións neuronais. Isto irá acompañado de actividades que faciliten a capacidade de aprender do noso alumnado tales como rutinas de pensamento, esquemas visuais...
- Nesta programación empregarase un enfoque activo á hora de deseñar as actividades, buscando sempre que as persoas alumnas sexan as protagonistas activas das súas aprendizaxes. Ofreceranse sempre actividades onde se desenvolvan diferentes tipos de habilidades e capacidades. Para acadalo empregaremos unha organización espacial acorde que permita levar a cabo diferentes propostas á vez e que o alumnado teña variedade para realizar. Destacarán os ambientes de aprendizaxe, recunchos, estacións de traballo...
- O traballo con ferramentas tecnolóxicas estará sempre orientado cara o emprego destas como xeradoras de contidos e non transmisoras pasivas de información. O alumno iniciárase no seu emprego de forma transversal pero sempre dende unha maneira responsable, respetando os tempos de uso, minimizando a exposición ás pantallas e empregando recursos acordes a súa idade e estado madurativo.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Ferramentas tecnolóxicas: ordenador de aula, conexión a internet, reprodutor musical
Material funxible: convencionais e non convencionais.
Material sensorial: bandexas para a escritura sensorial (area, fariña...) e alfombra sensorial
Material visual: carteis, bits, láminas...
Biblioteca de centro, de aula, libros, contos, álbumes...
Material curricular: Curriculum, P.E...
Material artístico: pinturas, plastilina, refugallo, teatro de sombras, luz negra, Kamisibai, títeres...
Materil de psicomotricidade: estruturas de gomaespuma, cordas, balóns, táboas de equilibrio...
Material non estruturado: de refugallo, elementos naturais, pezas soltas...
Material de xogo simbólico: a cociña, o banco do carpinteiro, maletín do médico...
Instrumentos musicais: pandeiretas, casabeis, pandeiro, claves, castañuelas, maracas..
Comunidade educativa (Alumnado, persoal docente e non docente, familias) e calquera persoa que interveña na vida do centro (visitas, etc)
Proporcionados pola contorna, nun amplo sentido : todo o que se nos poida ofrecer no contexto que nos rodea (parques, Biblioteca Concello, etc)

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Esta avaliación será entendida como un proceso que leva implícito unha serie de acordos para a posterior planificación do proceso educativo baseado na análise tanto das competencias clave do alumnado como das necesidades do grupo.

Na primeira unidade do curso levarase a cabo a avaliación inicial ou diagnóstica a través de:

- Observación directa, sistemática e rexistrada da participación do alumnado nas actividades e propostas didácticas.
- Análise das producións plásticas, escritas, musicáis, etc realizadas polo alumnado
- Revisión dos informes do alumnado do curso anterior.

- Diagnóstico do estado físico, emocional, coñecementos previos e limitacións de cada alumna e alumno.

Suliñar o factor preventivo da avaliación inicial na atención á diversidade, tanto como medio para a identificación temprana das necesidades educativas como para proceder á aplicación das medidas que se consideren necesarias.

Esta avaliación inicial realizarase unha vez superado o periodo de adaptación de 5º de E.I. e terase en conta a información obtida durante este periodo, pero agardarase a que o alumno se amose adaptado de novo ás rutinas e a realidade presente da aula.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Criterios de cualificación:

Os criterios de cualificación están marcados pola consecución dos criterios para cada unidade didáctica segundo as táboas de indicadores que se elaborarán seguindo a escala de estimación: sen dificultade, en proceso, con dificultade de forma que, o alumno/a obterá a súa calificación en función do grado de consecución observado pola mestra/e.

Para levar a cabo esta cualificación basearemonos na observación directa, no rexistro diario e nos datos relevantes no desenvolvemento do alumnado que revistan interese para a vida escolar.

Criterios de recuperación:

Este apartado non procede nesta etapa.

6. Medidas de atención á diversidade

Son entendidas como o conxunto de medidas, ordinarias e extraordinarias, que teñen por finalidade adecuar a resposta educativa ás diferentes necesidades, características, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións e intereses, así como á situación social, cultural e de saúde de todo o alumnado, con especial atención a finalidade preventiva, adaptando a práctica educativa ás características persoais do noso grupo e alumnado, así como aos seus intereses e necesidades, e a consideración da diversidade como un valor, defendendo así un modelo inclusivo que potencie a metodoloxía baseada na diversidade, igualdade de oportunidades, e colaboración e tamén na cultura tecnolóxica e innovadora, aproveitando as posibilidades das TIC para o alumnado (apps para estimulación da linguaxe, razonamento, atención, etc)

Para atender o distinto grao de madurez que presenta o alumnado de 5º de E.I. adecuaremos a xestión da aula ás súas características e levaremos a cabo medidas como:

- Organizar o aula de forma accesible, adecuaremos tempos e rutinas en base ás súas necesidades fisiolóxicas, afectivas...
- Adecuar a programación didáctica. Realizarase unha interpretación flexible do curriculum axustada ao grupo clásico e ao alumnado con NEAE.

- Utilizar metodoloxía colaborativa e cooperativa, seguindo as liñas marcadas no P.E. do centro, propoñendo diferentes medios de acceder á información, de expresarse e de motivar ao alumno.
- Adaptar os tempos, instrumentos e procedementos de avaliación, usando os que mellor se adapten ás características do alumnado.
- Aproveitar as posibilidades das TIC para todo tipo de alumnado utilizando diferentes apps para estimulación da linguaxe, o razonamento e a atención.
- Buscar de maneira continua interactuar co alumnado de NEAE, estimulando a súa iniciativa e promovendo o interese por aprender.
- Secuenciar as tarefas, incluso con referencias visuais como pictos e axendas.
- Traballar con axudas directas e demostracións.
- Evitar tarefas repetitivas sen interese para o alumnado que podan facer aparecer conductas disruptivas, a non ser o caso daqueles alumnos que, polas súas necesidades, necesiten este tipo de actividades para reforzar aprendizaxes e aportar seguridade.
- Primar o esforzo e non o resultado, intentando sempre refozar a autoestima.
- Transmitir a información de maneira clara, concisa e con frases/explicacións curtas.
- Ofrecer sempre situacións de éxito, para ir aumentando a dificultade progresivamente.
- Ofrecer propostas onde o alumnado poida participar en base as súas capacidades.
- Intervir educativamente sempre desde un enfoque multidisciplinar : titoría, D.O., familia ou titores legais, servicios sanitarios, sociais, etc.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7
ET.1 - Desenvolvemento afectivo e xestión emocional		X	X				
ET.2 - Hábitos de control corporal		X					
ET.3 - Pautas elementais de convivencia e relación social	X		X	X			
ET.4 - Coidado da contorna e dos seres vivos						X	X
ET.5 - Educación para o consumo responsable			X	X	X		
ET.6 - Educación igualitaria e libre de estereotipos		X	X	X			

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visita de persoa experta.	En cada unidade invitaremos a unha persoa familiar do alumnado para que actúe como experto na materia que estamos a traballar.	X	X	X
Contacontos	Programaremos varias sesións de contacontos ao longo do curso.	X	X	X
Saídas pola contorna.	En cada unidade realizaremos unha saída pola contorna para afondar no traballo na aula.	X	X	X

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Saídas fóra da contorna	Estas saídas faranse no primeiro, segundo e terceiro trimestre. Serán: Unha visita ao PARQUE MÁXICO DE BONXE en Outeiro de Rei , roteiro com polas insuas do Miño, andainas polo Camiño de Santiago, unha polo Camiño Pimitivo (Bascuas-Lugo) e outras polo Camiño Francés. No mes de xuño faremos unha saída a Santiago de Compostela. Cada unha destas saídas será completada cunha xornada de convivencia entre mestres e alumnado.	X	X	X
Obradoiros	O alumnado levará a cabo diferentes obradoiros: disfraces, cantos de taberna , o mercado, bailes, panxoliñas...	X	X	X
Conmemoracións e festas	Participaremos nas distintas celebracións da comunidde educativa ao longo do curso.	X	X	X
Coidamos da nosa saúde	Fomentaremos unha alimentación saudable nas merendas do centro.	X	X	X
Horto de aula	No terceiro trimestre sementaremos e plantaremos plantas que logo coidaremos e no mes de xuño levarán o alumnado para as súas casas.			X

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Deseño das actividades adecuadas ao alumnado
Elementos curriculares presentes nas actividades
Instrumentos de avaliación eficaces e adecuados
Contémplanse todas as NEAE no deseño das actividades
Utilízase diversidade de materiais para acceder á información, para expresarse e para fomentar a motivación.
Promóvese o desenvolvemento de diferentes capacidades e habilidades
Temporalización de actividades adecuadas
Empréganse diversos recursos didácticos.
Existe coordinación co equipo docente.
Promóvese a participación das familias.
A avaliación do alumnado utilízase para modificar o proceso de ensinanza aprendizaxe.
Tivéronse en conta os intereses do alumnado no deseño de actividades e propostas.
Individualización do proceso segundo as características de cada alumnado.

Descrición:

Todos os indicadores de logro teranse en conta para recoller información sobre o proceso de ensinanza e así poder modificalo e melloralo.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A programación se valorará a través da realización dunha rúbrica na que se puntuarán os indicadores citados anteriormente.

Haberá un seguimento a través da aplicación Proens dende a coordinación de ciclo en Infantil ao rematar cada trimestre.

9. Outros apartados